

Nuorten parlamentti: Digiraadit 17.–21.11.2025

Yhteenveto

Nuorille vaikuttaminen on merkityksellinen osa heidän arkeaan ja identiteettiään yhteiskunnan jäsenenä. Osallistumisen vahvistaminen edellyttää sekä toimivia rakenteita että nuorten aitoa kuulemista päätöksenteossa. Nuoret ovat valmiita osallistumaan ja vaikuttamaan, kun he kokevat tulevansa kuulluiksi ja näkevät osallistumisella olevan todellista merkitystä.

Ehdotukset

1. Osallistumis- ja vaikuttamistapoja kehitettäessä on varmistettava, että kaikilla nuorilla on mahdollisuus osallistua näihin.
2. Koulua ja opetusta on kehitettävä siten, että nuorilla on kouluarjessa useita mahdollisuuksia osallistua oman yhteisön päätöksentekoon sekä harjoitella osallistumista ja vaikuttamista.
3. Nuorisovaltuustojen toimintaa on kehitettävä siten, että kunnan nuoret tietävät valtuuston toiminnasta.
4. Nuorisovaltuustoilla on oltava oikeita vaikuttamisen mahdollisuuksia päätöksenteossa.

Tausta

Kehittämiskeskus Opinkirjo järjesti Lapsen oikeuksien viikolla 17.–21.11.2025 digiraateja. Digiraateihin kutsuttiin mukaan kouluja, jotka olivat ilmoittautuneet mukaan Nuorten parlamenttiin. Raatien yhteisenä teemana oli miten nuoret haluavat vaikuttaa? Raateja toteutettiin yhteensä kahdeksan, joista yksi oli ruotsinkielinen. Digiraateihin osallistui yhteensä 250 henkilöä.

Digiraatien teemat olivat:

- Miten nuoret haluavat vaikuttaa?
- Miten nuoret pääsevät osaksi yhteiskunnallista keskustelua?
- Millaisia vaikuttamismahdollisuuksia nuorilla on?
- Miten nuorten vaikuttamismahdollisuuksia tulisi kehittää?
- Mitä taitoja ja vahvuuksia nuoret tarvitsevat vaikuttaakseen?

Mitä vaikuttaminen on?

Keskusteluissa osallistujat kuvasivat vaikuttamista monimuotoisena toimintana, joka liittyy omaan elämään ja arjen toimintoihin. Nuorten mukaan vaikuttamista tapahtuu arkisissa valinnoissa, kouluissa, vapaa-ajalla ja sosiaalisessa mediassa. Vaikuttamisen tavoitteena nuorten mukaan on muuttaa asioita paremmiksi ja edistää itselle tärkeitä teemoja.

Kun keskustelun ohjaaja pyysi nuoria kuvailemaan, mitä he tarkoittavat vaikuttamisella konkreettisesti, nousi esille ajatus asioiden muuttamisesta. Tämän lisäksi vaikuttamista kuvailtiin mukana olona päätöksenteossa, eettisen vastuun toteuttamisena ja epäoikeudenmukaisuuksiin puuttumisena. Eräs osallistuja kiteytti ajatuksensa vaikuttamisesta seuraavasti: *“Asioiden muuttaminen omasta näkemyksestä paremmaksi”*.

Osallistajat nostivat keskeisiksi vaikuttamisen kohteiksi omaan arkeen liittyvät teemat, kuten oppimisen, hyvinvoinnin, mielenterveyden ja vapaa-ajan. Osalle olivat tärkeitä laajat kokonaisuudet ilmasto- ja ympäristökysymyksistä alueiden yhdenvertaisuuteen.

Millaisia vaikuttamiskeinoja nuorilla on käytettävissään?

Keskustelualustalla oli kysymys siitä, mitä erilaisia vaikuttamiskeinoja nuoret tunsivat ja mitä keinoja he ovat käyttäneet. Nuoria lähellä olevat vaikuttamisrakenteet kuten oppilaskunnat, nuorisovaltuustot ja seurakuntien nuorisotoiminta olivat tuttuja. Mainintoja saivat myös Nuorten parlamentti, äänestäminen nuorisovaltuuston vaaleissa, kuntalaisaloitteen tekeminen ja mielenosoitukset. Tärkeinä vaikuttamisen väylinä pidettiin keskustelua sosiaalisessa mediassa, verkossa tapahtuva mielipiteiden vaihtoa, keskusteluja aikuisten kanssa ja yhteydenottoja päättäjiin.

Nuorten omat kokemukset osallistumisesta liittyivät erityisesti koululähtöisiin ja nuorille suunnattuihin toimintoihin. Useat nuoret mainitsivat osallistuneensa oppilaskunnan toimintaan, oppilaskunnan hallitukseen, nuorisovaltuustoon sekä erilaisiin teemallisiin tapahtumiin, kuten Pikkuyrittäjiin ja Vaikuta-päivään. Näitä kuvattiin luontevina ja helposti lähestyttävänä tapoina osallistua ja vaikuttaa.

Mikäli kehitetään uusia osallistumisen muotoja, tulisi kehittämistyössä huomioida yhdenvertaisuus ja kaikille avoin pääsy mukaan toimintaan. Osallistajat kuvailivat kokemuksiaan, miten mahdollisuudet osallistua jakautuvat epätasaisesti. Kokemuksena oli, että samat oppilaat saavat toistuvasti näkyviä rooleja. Ratkaisuksi ehdotettiin avoimia hakumahdollisuuksia, koe-esiintymisiä, äänestyksiä ja kyselyitä, joiden kautta kaikkien ääni voisi tulla kuuluviin:

“Äänestykset ja kyselyt voisivat olla hyvä tapa saada esille jokaisen mielipide”.

Keskustelussa nostettiin esille erilaiset anonyymit tavat vaikuttaa. Nämä helpottaisivat ujoimpien ja epävarmimpien nuorten mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä:

“Koulussa pitäisi olla uusia tapoja vaikuttaa niin, että oppilaat uskaltavat sanoa oman mielipiteen”.

Nuoret näkivät anonyymit lomakkeet ja palautelaatikot helposti toteutettavina matalan kynnyksen ratkaisuin. Nuoret kaipasivat enemmän harjoittelua, rohkaisua ja konkreettisia tilanteita, joissa vaikuttaminen on osa arkea eikä poikkeus.

Osallistumisen paikkoja on koulun ulkopuolellakin

Digiraatiin osallistuneet nuoret kertoivat käyvänsä yhteiskunnallista keskustelua lähinnä sosiaalisessa mediassa. Keskeisimpinä sosiaalisen median keskustelualustoina mainittiin Instagram ja TikTok, jotka ovat nuorille tuttuja paikkoja ilmaista mielipiteitä. Sosiaalinen media on nuorille matalan kynnyksen tapa tutustua ajankohtaisiin aiheisiin kuten yksi osallistujien muotoiluihin:

“Sosiaalinen media, kuten Instagram ja TikTok tarjoaa helpon kanavan mielipiteiden jakamiseen”.

Nuoret tiedostivat sosiaalisen median roolin mielipiteiden muokkaajana.

Osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun helpottaisi, mikäli media ja muut tahot hyödyntäisivät enemmän videoita ja erilaisia somekampanjoita. Nämä lisäävät mahdollisuuksia ilmaista mielipiteitä ja olla mukana päätöksenteossa. Vastauksissa korostui ajatus kuulluksi tulemisesta: *”Nuoret pääsevät vaikuttamaan ja kertomaan omia mielipiteitä”.*

Keskustelijat toivat esille osallistumiskanavana erilaisia virallisia rakenteita kuten vaikuttajaryhmät ja nuorisovaltuustot. Yhtenä paikkana mainittiin myös nuorisotilat. Virallisten rakenteiden rooli

näyttää vaihtelevan. Toisaalta kirjoitettiin, että nuorisovaltuustojen toiminnasta ei ole riittävästi tietoa. Toisaalta taas nuorisovaltuustoja kuvailtiin vaikuttavaksi ja hyvin toimiviksi. Vaikka kokemus nuorisovaltuustojen toiminnasta vaihteli, niin nuoret kuitenkin halusivat vahvistaa niiden merkitystä esimerkiksi lisäämällä valtuustojen vaikutusvaltaa: *“Niiden merkitystä voisi vahvistaa entisestään, jos he [valtuutetut] saisivat vaikuttaa vielä enemmän asioihin”*.

Nuoret tunnistavat erilaisia haasteita

Nuoret tunnistivat myös vaikuttamiseen liittyviä haasteita. Koulumaailmasta nostettiin esiin muutamia teemoja. Keskustelussa kuvailtiin sitä, miten vaikeaa on vaikuttaa kouluruokaan, vaikka se tärkeänä asiana koskettaa jokaista oppilasta. Oppilaskunnat tarjoavat koulussa mahdollisuuden mielipiteiden esittämiseen, mutta koulun kaikkien oppilaiden ääntä sekään ei tavoita. Oppilaskuntatoiminnan todettiin olevan *“hyvä ajatus, mutta siinäkään kaikki eivät pääse vaikuttamaan.”* *“Varsinkaan ujommat henkilöt.”*

Osallistuminen saattaa vaikuttaa vain muodolliselta toimelta, mikäli se ei johda muutokseen. Eräs nuori kuvaa asiaa: *“Nuorten osallistuminen on usein mielestäni muodollista. Näyttää ulkoapäin, että päästään osallistumaan, mutta todellisuus on eri”*. Ongelmallisia ovat tilanteet, joissa nuorten näkemyksille ja päätöksille ei aina anneta riittävää painoa päätöksenteossa, vaan aikuisten tekemät päätökset ohittavat nuorten aloitteet.

Monet konkreettiset vaikuttamismahdollisuudet koulussa, kunnassa ja vapaa-ajalla näyttävät nuorten näkemysten mukaan tarjoavan mahdollisuuksia erityisesti nuorille, jotka ovat riittävän rohkeita osallistumaan aktiivisesti. Tunnetut vaikuttamisen paikat kuten nuorisovaltuustot eivät tunnu omilta, eikä niihin välttämättä ole helppo päästä mukaan. Äänestettäessä luottamusoppilaita tai nuorisovaltuutettuja saattaa sosiaalinen näkyvyys vaikuttaa lopputulokseen: *“Usein äänestykset voivat johtua oppilaan ‘kuuluisuudesta’ koulussa”*.

Nuoret toivat esiin myös rakenteellisia esteitä, jotka rajaavat vaikuttamismahdollisuuksia. Vaikka kaikilla olisi periaatteessa oikeus hakeutua vaikuttajaryhmiin, valta koettiin usein keskittyvän pienelle joukolle: *“Kaikilla on oikeus hakea päätöksentekoon, mutta keskellä vuotta valta on keskitetty oppilaskunnan hallitukselle tai nuorisovaltuustolle.”* Osa kertoi, etteivät he ole osanneet vaikuttaa koulussa, vaikka olisivat halunneet: *“Koulussa en ole oikeastaan osannut vaikuttaa”*.

Keskustelussa haluttiin ymmärtää sitä, miten vaikuttaminen tapahtuu käytännössä sekä millaiset tavat ovat nuorten kannalta merkityksellisiä. Keskusteluissa pohdittiin myös onko toiminnalla saatu aikaiseksi toivottua muutosta. Esimerkiksi yksi nuori kirjoitti kokemuksestaan näin: *“Olen tehnyt kuntalaisaloitteen ja se on jo hyväksytty, mutta kolmeen vuoteen ei ole tehty asialle mitään”*.

Vaikuttaminen oli keskusteluun osallistuneiden mielestä tärkeä ja myönteinen asia, jota pitää tehdä vastuullisesti ja oikeaan tietoon perustuen. Näin se onkin merkityksellinen osa nuorten elämää, koska he haluavat tulla kuulluiksi, osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Yksi osallistujista kiteytti näkemyksensä näin: *“Vaikuttaminen on super siistiä, kaikkien pitäisi kokeilla”*.

Maaseudulla asuvat ja pitkien välimatkojen päässä keskustasta asuvat nuoret nostivat esiin saavutettavuuteen liittyviä haasteita. Fyysinen osallistuminen koettiin vaikeaksi, vaikka digitaaliset välineet helpottavat osallistumista osittain: *“Maaseudulla asuvat pääsevät somen kautta, mutta muuten huonosti vaikuttamaan”*.

Nuoret kertoivat, että etäosallistuminen ei aina vastaa kasvokkaisen osallistumisen kokemusta. Osa nuorista koki, että pienemmällä paikkakunnilla vaikuttaminen voi olla jopa helpompaa kuin suurissa kaupungeissa: *“Vaikuttaminen voi olla jopa helpompaa pienemmillä paikoilla.”* *“Maaseudulla voi vaikuttaa, jos vaan haluaa”*.

Onko kaikilla samanlaiset mahdollisuudet osallistua?

Keskustelussa oli mukana nuoria, joilla ei ollut juurikaan omakohtaista kokemusta vaikuttamisesta. Kyse voi olla vaikuttamisen paikkojen vähyydestä tai tiedottamisen niukkuudesta, mutta joka tapauksessa tieto mahdollisuuksista ei näytä tavoittavan kiinnostuneita nuoria. Osallistujat kuvasivat myös sitä, miten opettajat ja aikuiset innostavat osallistumiseen, mutta toisinaan ennestään aktiiviset nuoret saavat enemmän tilaisuuksia osallistua. Nuorten näkökulmasta mahdollisuudet päästä mukaan osallistumaan eivät ole kaikille samanlaisia. Osa keskusteluun osallistuneista koki, että aikuiset rohkaisevat heitä mukaan juuri sopivalla tavalla. Jotkut olivat saaneet kannustusta vaikuttamiseen myös toisilta nuorilta. *“Minua kannustavat vanhemmat, opettajat ja kaverit”*.

Osallistumismahdollisuuksiin saattaa vaikuttaa nuoren käyttäytyminen, sosiaalinen asema ryhmässä tai ylipäätään joku henkilöön liittyvä asia. Näkemys kiteytyi hyvin oheisessa kommentissa: *“Jos nuori näyttää olevansa luotettava ja esimerkillinen, hänelle annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa”*. Keskustelussa oltiin toisaalta sitä mieltä, että mahdollisuus vaikuttamiseen on avoin kaikille nuorille *”jos he vain siihen pyrkivät”*. Vaikuttaminen on kiinni myös omasta toiminnasta ja aktiivisuudesta. Tärkeätä on, että henkilöt, jotka haluavat vaikuttaa, pääsevät mukaan.

Keskusteluihin päätöksentekijöiden kanssa tarvitaan monenlaisia nuoria erilaisista taustoista, jotta päätökset huomioivat paremmin nuorten todellisuutta ja arjen elämää. Vaikuttamiseen kannustamisen tulisi olla avoimempaa, systemaattisempaa ja kaikki nuoret tavoitettavaa. Tilanteiden tulisi olla myös turvallisia, jotta kaikilla olisi rohkeutta kertoa oma mielipiteensä, osallistua keskusteluun ja viedä eteenpäin aloitteita. Tilanteissa tulisi huomioida se, että *“kaikki ei uskalla julkaista mielipidettään isommassa porukassa”*.

Vaikuttaminen herättää erilaisia tunteita niin myönteisiä kuin kielteisiäkin. Monille vaikuttaminen tuntui hyvältä ja merkitykselliseltä, erityisesti silloin, kun oma mielipide tuli kuulluksi ja sillä koettiin olevan vaikutusta: *“Ihan hyvältä kun sai sanoa oman mielipiteen ja tuli olo, että sillä on merkitys”*.

Keskustelussa nousi esiin myös huoli vaikuttamiseen liittyvästä kiusaamisesta. Vaikuttamiseen liitettiin myös epävarmuutta, pelkoa torjutuksi tulemisesta ja kuormittavuutta, erityisesti silloin, kun mielipiteet herättävät vastustusta: *“Vaikka se saattaa olla pelottavaa, että omat ideat hylätään.”* *“Jos muut ovat vastaan sinua, se ei ole kauhean kivaa”*.

Vaikuttaminen vaatii sinnikkyyttäkin

Keskustelussa pohdittiin, mitä taitoja ja ominaisuuksia vaikuttamisessa tarvitaan. Vaikuttamisessa tarvitaan rohkeutta ilmaista oma mielipide. Rohkeutta on kertoa, mitä ajattelee, vaikka oma näkemys poikkeaisi muiden mielipiteistä. *“Nuoren vaikuttamiseen ei mielestäni tarvitse mitään erityisiä taitoja, mutta rohkeutta vaikuttaa ja sanoa mitä ajattelee”*. Korostettiin on kuitenkin puhua toista kunnioittaen. Keskustelussa todettiin, että tullakseen kuulluksi ja ymmärretyksi on

hyvä harjoitella rakentava tapa ilmasta itseään ja mielipiteensä.

Vaikuttaminen vaatii rohkeutta. Vaikuttaminen ei onnistu ilman kuuntelemista ja toisen näkemyksen huomioimista. Hyvään vuorovaikutukseen liittyy myös näkemystensä perusteleva. Kun näkemyksensä pystyy perustelevaan hyvin, on vaikuttaminen tehokasta. Näkemyksensä on hyvä esittää ymmärrettävästi ja huomioida erilaisia näkemyksiä. *“Mielestäni vaatii rohkeutta ja sen, että osaa perustella omat mielipiteet ja osaa ottaa muiden mielipiteitä vastaan”*.

Vaikuttamisen toivottiin olevan rehellistä ja oikeudenmukaista. Rehellisyys ja oikeudenmukaisuus lisäävät luottamusta ja tekevät vaikuttamisesta uskottavaa. Vaikuttaminen vaatii myös sinnikkyyttä ja kykyä sietää kritiikkiä. *“Kritiikin vastaanotto ja rohkeus on tärkeää, ja niitä voi harjoitella”*.

Oppilaskunta, nuorisovaltuusto, ryhmätyöt, keskustelut ja yhteisten asioiden päättäminen tarjoavat nuorten mukaan konkreettisia tilanteita, joissa vaikuttamisen taitoja voi harjoitella turvallisesti. Myös anonyymit keskustelut ja pienryhmät nähtiin hyödyllisinä erityisesti niille nuorille, joille mielipiteen ilmaiseminen julkisesti tuntuu vaikealta. Vaikuttamisen taitoja opitaan ja ne kehittyvät nuorten arjen ympäristöissä, kuten koulussa, harrastuksissa, perheessä ja kavereiden kanssa. *“Koulusta, kotoa tai ihan vain katsomalla mallia muilta”*.

Nuoret tunsivat itsessään monia vaikuttamisen vahvuuksia. He toivat esiin ymmärryksen omasta arjestaan, erilaisista taustoista ja maailmantilanteesta sekä kyvyn tarkastella asioita uusista näkökulmista. Henkilökohtaiset kokemukset nähtiin keinona tuoda esiin näkökulmia, joita päätöksenteossa ei muuten huomattaisi. *“Nuoret itse tietävät parhaiten, mitä he ovat vailla.”* *“Nuoret ovat tottuneet erilaisuuteen ja pystyvät katsomaan maailmaa eri näkökulmista”*.

Koulu on paikka harjaantua vaikuttamiseen

Nuorten kokemukset koulun demokraattisuudesta vaihtelivat suuresti. Osa nuorista koki koulun toimivan ainakin osittain demokraattisena yhteisönä, jossa oppilaskunnalla on mahdollisuus vaikuttaa tiettyihin asioihin. Samalla keskusteluissa nousi esiin myös kriittisiä kokemuksia vallankäytöstä, jota nuoret kuvasivat rajoittavaksi vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta ja osin hierarkkiseksi. Joissakin puheenvuoroissa käytettiin jopa diktatuuri-käsitettä kuvaamaan kokemusta siitä, että päätöksenteko koetaan yksisuuntaisena eikä nuorten näkemyksillä ole todellista vaikutusta arjen ratkaisuihin.

Nuoret kertoivat erilaisia tapoja lisätä nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun. Osallistujat painottivat koulun merkitystä tarjota mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Kouluissa voitaisiinkin lisätä keskusteluja, toteuttaa erilaisia kyselyitä ja muita osallistavia tapahtumia. *“Kouluissa voitaisiin osallistua enemmän tällaisiin Digiraadin kaltaisiin juttuihin.”* *“Koulussa voisi kysyä oppilailta enemmän asioita”*.

Nuoret ideoivat keskustelun aikana matalan kynnyksen tapoja tuoda näkemyksensä esiin. Hyväksi keinoiksi koettiin erilaiset kyselyt, äänestykset sekä mahdollisuus keskustella luotettavan aikuisen kanssa. Nuoret toivoivat erilaisia digitaalisia tapoja, jotka olisivat helposti saavutettavia ja jotka kiinnittyisivät arkisiin ympäristöihin. Tarve olisi erilaisille nuorten maailmaan liittyville vaikuttamisen muodoille. Kiinnostusta herätti erilaisten mediasisältöjen tekeminen. *“Koulun lehti*

tai podcast voisi olla hauska tapa vaikuttaa.” “Koululehti olis ihan unelma!”

Nuorten kiinnostus johti myös konkreettisiin jatkotoimiin, kun koulussa päätettiin perustaa mediakerho kevätlukukaudelle.

Nuorten mukaan kouluilla on keskeinen rooli vaikuttamisen taitojen opettamisessa, mutta konkretia vaihtelee kouluittain. Keskustelussa todettiin, että *“Koulu voisi tehdä parempaa työtä vaikuttamisen opettamisessa.”* Opetuskeskustelut varsinkin yhteiskuntaopin tunneilla, mielipidekirjoitusten kirjoittaminen äidinkielen ja toivottavasti myös S2-tunneilla ovat nuorten mukaan hyviä ja luontevia tilaisuuksia saada tietoa ja harjoitella erilaisia vaikuttamiseen liittyviä taitoja. Eri kouluissa on kuitenkin erilaiset mahdollisuudet ja osin myös riittämättömät. Kirjoituksissa nousivat esiin monipuoliset keskustelutaidot, johon sisältyy myös erimielisyyden käsittely ja tunteiden ja mielipiteiden ilmaiseminen. *“Erimielisyyden käsittely on helpompaa, kun kaikki puhuu vuorollaan.”* Nuoret toivoivat lisää pienryhmäkeskusteluja, erilaisia väittelyharjoituksia ja turvallisia keskustelutilanteita, joissa harjaantua luontevaksi ja toiset huomioivaksi keskustelijaksi.